

DE STRIJD AAN HET FRONT DOOR M. A. M. RENES BOLDINGH

Het lot der slovende en slavende, voor geesten gevoelige Batakvrouw. — Heiden-sche gebruiken. — Wat een zendeling vertelt van het eiland Samosir.

Batakhuus.

't Gaat om het lot der Batakvrouw. Der arme Batakvrouw, zooals er nog duizenden ook in dit ten deele reeds gekerstende land rondloopen. De Batakvrouw, die wij allen hier kennen, en waarvan we toch zoo bitter weinig afweten. Doordat wij alleen de uiterlijke verschijning zien; dat wat onmiddellijk voor oogen is; terwijl we aan den donkeren achtergrond van haar leven ternauwernood kunnen raken.

Werelden liggen er tusschen haar en ons; ondoordringelijke werelden der ziel, waar doorheen slechts nu en dan een glimp van herkenning flitst.

De Batakvrouw, dat is de vrouw, die op marktdagen op haar bloote voeten 't erf komt opsluipen; die neerhurkt naast de keukendeur, in slonzige, vuilverschoten sarong en dito baaitje; in den slendang, onverschillig op den rug gebonden, 't kleinste kind; op haar hoofd dragend de mand met aardappelen of vruchten, die ze wil trachten te verkoopen; de vrouw, die met een vriendelijk-onnoozel gezicht vijf keer den prijs overvraagt en tenslotte met een waarde-rend lachje de afdingster toegeeft; de vrouw met den bloedrooden sarih-mond en de slordig opgebonden haarwring; de vrouw, die met een sterlijken zwaai voor zich uitspuwt, onverschillig, waar 't overtollige sap terecht kan komen; de vrouw met de gearsten schreeuwstem en het arme, verwaarloosde, mishandelde lichaam.

De Batakvrouw, dat is zij, die op de straat met haar bloote voeten den karbouwenmest tezamen schofelt en daarna met haar handen opraaft, om vervolgens het vuil in de mand op haar hoofd te deponeren — precies boven 't kopje van het slapende kind op haar rug, dat alle bukkende en strekkende bewegingen van het moederlijk meemaakt.

Zij is het, die in de natte rijstvelden werkt, verzonken in de zware grijze kleimodder tot over de knieën, tot over de heupen soms; die de regenstroom van den natten namiddag en den zonnebrand

van den voormiddag aan haar moede onbeschuette lichaam voelt; die somtijds te midden der omgewoelde kleibrokken haar kind ter wereld brengt; die haar jaren telt bij het aantal geboorten, dat ze doortaan heeft en nog zestien, die haar kinderen ziet wegsterven of blind worden, omdat het niet tot haar doordringt, dat de inzettingen der ouden veranderd dienen te worden; de vrouw, die de voetveeg is, van het huis, waarin ze woont en wier eenige levensweelde bestaat in het ter wereld brengen van zonen; de vrouw, die als heel jong meisje verkwaanseld wordt door haar vader aan dengeen, die 't meeste biedt; de vrouw, die geen enkel recht heeft en wier leven verknepen wordt door onbegrepen adat-inzettingen.

De vrouw, die wakker moet worden en niet durft. Om het leven van deze Batakvrouw, de slovende en slavende, de ongelooflijk-brutale en voor geesten-gevoelige, de innerlijk en uiterlijk verscheurde moeder der groote gezinnen, de duizendvoudig-gebodene, om haar gaat het in 't Zendingswerk, waar-

in jonge Europeesche vrouwen hun Heer en Heiland willen dienen.

We hebben twee van die zusters bij ons gehad. We hebben ze alhandig gemaakt van de zendings-familie Link in Sipholon, waar ze hun vakantie doorbrachten en hebben ze meegenomen naar Taroe-toeng, om ons van het Grootte Werk te vertellen. Zuster Sara Siderius is de eene; zij werkt onder de armsten en allerarmsten van het eiland Samosir, dat als een vreemd, grauw monument uit overoude tijden zich midden in het wonderschoone Tobameer verheft. Zuster Elfriede Harder, die onder de vrouwen van Tobaland haar werk doet, is de andere; wier harte-wensch, een permanente Bijbelschool voor Batak-vrouwen, bijna verwezenlijkt wordt.

Daar zaten ze dan in de groote voorkamer van onze houten bungalow, waarvan we bij zulke gelegenheden de ruimte zegenen; twintig Hollandsche en Duitsche vrouwen, die ieder op eigen manier telkens weer met de Batakvrouw in aanraking komen. De donkere gordijnen Hollandsch-gezellig gesloten, een kopje thee voor gebruik gereed. En in onzen kring zaten de twee zusters in hun lichte, witte japonnetjes, 't hoofd gedekt met 't stijve, witte mutsje, 't eere-teeken van haar arbeid, en de harten vol van de vele lichte en donkere gaven, die ze ons kwamen uit-deelen. „Ja,” zegt zuster Sara: „'t lot van de vrouw op Samosir is van dien aard, dat menschen er niets aan kunnen veranderen. Dat kan alleen Christus, met de

kracht van Zijn Evangelie. Ge kunt u hier, in 't beschaafde en gekerstende Silindoen, niet voorstellen, met welke toestanden wij dagelijks in aanraking komen. De vrouw bij ons werkt en brengt kinderen voort, ieder jaar weer opnieuw en ze doet dat, zooals een dier dat doet, zonder Hooger Licht, dat alle levensdingen heiligt en schoon maakt. Het hebben van zonen heft haar alleen een weinig op uit de verachting, die haar alleen reeds om haar vrouw-zijn, drukt. Krijgt ze echter geen zonen, zijn haar kinderen slechts meisjes, dan verliest ze ieder recht. Haar man neemt een, twee jonge vrouwen naast haar, bij wie hij zoons hoopt te krijgen. Alleen een man, die vele mannelijke nakomelingen heeft om voor hem te offeren, kan na zijn dood een eenigszins dragelijk bestaan in het schimmenrijk verkrijgen; daarom zijn zoons zoo'n noodzakelijk levensbestanddeel voor een Batakschen vader. De nieuwe vrouwen werken de oude langzaam maar zeker de woning uit, zoodat ze met haar dochtertjes in een ellendig atap-hutje verder moet leven, zonder eenige ondersteuning van den man en vader. En mocht ze weduwe worden, dan heeft ze nergens meer recht op, daar ze wel uit haar eigen stamverband is losgekocht door haar man, doch niet door het hebben van zoons aan het nieuwe stamverband gebonden is. Soms huwt, volgens een soort leviraatswet, een zwager de vrouw; doet hij dat niet, dan blijft ze een uitgestootene, voor tijd en eeuwigheid. Zulke uitgestootenen zijn er vele; ze zijn aan een zoo duistere wanhoop ten prooi, dat het in den aanvang schijnt, alsof geen enkele lichtstraal van God noch van de menschen, door haar duisternis vermag heen te dringen.

„Ik kwam eens,” vertelt Zuster Sara verder, „bij zoo'n biezen hut; een zoo armelijk en wankele ding, als men zelfs op Samosir weinig meer vindt. Door de opening kroop ik naar binnen. Eerst kon ik niets onderscheiden door het duister en de verstikkende rook, die er hing, maar eindelijk ontdekte ik in den versten hoek een vrouw, hurkend bij een smeulend vuurtje, en op haar manier bezig met koecken bakken. Dicht bij haar hurkte nog iets tegen den wand; 't dat bleken haar kinderen te wezen, schuw, verwerkte, verhongerde meisjes, die de ellende van geslachten

Bataksch bruidspaar

Batakinderen.

bij hun geboorte reeds hadden meegebracht op de wereld.

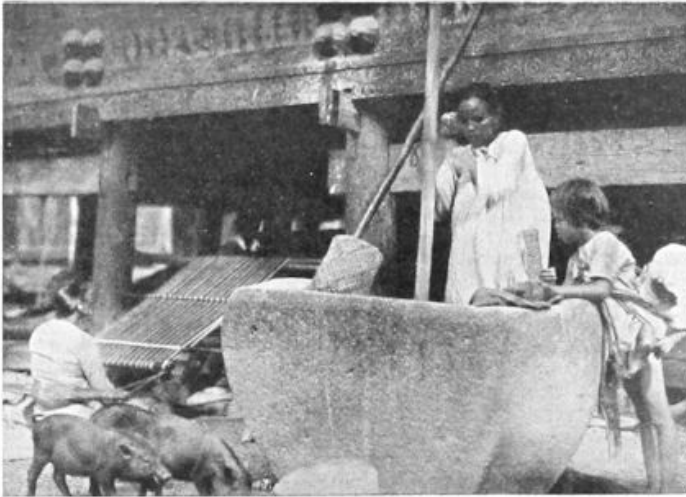
Ik groette — geen antwoord. Ik groette nog eens — weer geen antwoord. Ik riep de vrouw — geen teken van leven en begripen kwam er los. Ik ging dicht bij haar staan en zag toen op het gelaat van de vrouw de schrikkelijkste uitdrukking van wanhoop en verharding en duistere verlatenheid, die ik ooit op een menschengesicht gezien heb. Ik voelde, hoe ze muren en muren om zich had opgetrokken; en ik wist, dat ze nu niet te bereiken was voor mijn

stem. Later — later misschien. We moeten zoo kunnen wachten in ons werk.

Wel vertelde ze in korte, boze woorden, waarmee ze bezig was. Ze bakte koeken voor den datoe, den tooverpriester, die lijf en leven en ziel en geld dergenen, die tot hem komen, in zijn duivelsche macht gevangen houdt. Ze had geen zoon, deze vrouw, en het getal harer jaren was zoo geworden, dat ze niet lang meer hoop op vervulling hebben kon. Bovendien had haar man zich reeds lang van haar afgekeerd en nieuwe vrouwen genomen. Nu had ze maar één dwangidee: ik moet een zoon hebben, ik moet een zoon hebben. De datoe had haar aangeraden een bepaald soort koeken te bakken en die bij hem te brengen, evenals ze reeds lang geleden haar weinige sieraden en geld en kleinvee bij den datoe had gebracht.

Nu zit de vrouw en kneedt koeken en brengt ze den tooverpriester en laat zich voor de jaren, die nog resten, verteren door de machten der duisternis, terwijl om haar heen stroomden van Licht en Liefde deze zondige aarde beschijnen.

Dit heidendom, het geloof aan honderden boze geesten, die woud en waterval, rots en meer, boomen en rijst bevolken, en het datoe-geloof, dat bescherming en handhaving belooft tegen al die duistere machten, is erger voor het volk dan het voortwoekeren van een besmettelijke ziekte. Geen enkel terrein

Rijststampen voor een oud-Bataksch woonhuis. De oude vrouw links zit te weven in een zelfvervaardigd weefgestoelte. De jonge vrouw heeft haar zuigeling op den rug gebonden.

is er veilig voor de datoe's. Ook met de lichamen van hun cliënten bemoeien ze zich en altijd gaat het dan om leven en dood."

"We werden eens," zegt onze zuster, „opgeschrikt door een renbode. We moesten gauw komen, naar een zeer afgelegen deel van 't eiland, en mes en schaar moesten we vooral meenemen. Veel anders konden we uit den boodschapper niet krijgen, dan alleen dat. Maar omdat we uit zijn heele houding speurden, dat het hem bittere ernst was, maakten we ons klaar en gingen zoo spoedig mogelijk op weg. We kwamen er, in 't bergdorpie, en vonden een groote menigte menschen en kinderen in een kring om een vrouwenlichaam heen, dat uitgestrekt lag op 't marktplein. Ze was toen al dood, en onze instrumenten waren niet meer noodig. De datoe had een in zulke gevallen meer gebruikt middel toegepast, nl. met de voeten loopen over haar buik, totdat — ja, totdat ze dood was. Veel anders kan er, niet van verteld worden. 't Was te verschrikkelijk."

Een andermaal werden de menschen van de zendingspost Nainggolan gewekt door klaagmuziek. De eentonige, ver dragende slag van omwonden knotsen tegen koperen bekkens; de gondangslag, waarmee de geesten gedwongen worden neer te dalen in hun medium, teneinde door medium-mond hun wil en weten bekend te maken aan de aardbewoners. Nu eens dichter bij, dan weer verder af galmde de gondang, uren lang de menschen vervullend met spanning en afgrijzen. Eindelijk kwam de oplossing van het raadsel. Langs den meeroever naderde een droeve optocht; enkele prauwen, waarin gehurkt, rouwdoeken over 't hoofd getrokken, vrouwen zaten te kermen en te klagen. Mannen sloegen daarbij, met in duisternis verloren oogen, den gondang, anderen zochten dreggend den oever af. Een radjadochter, een meisje van zestien jaar, was verdronken; nu moesten gondang en geesten meehelpen om haar lijk te vinden. Vier dagen duurde dit zoeken. Toen vond men inderdaad het arme kind. Toen zweeg de gondang en werden er haastige voorbereidselen gemaakt voor een feestelijken offermaaltijd. Men moest toch de meergeesten, wie men hun prooi had ontfroefd, tevreden stellen, opdat ze niet nog meer slachtoffers zouden wegslepen naar de diepten van hun rijk!

"'t Is zoo moeilijk de menschen te bereiken," klaagt de zuster. „Wanneer ik in een dorpie kom, hang ik meestal een flaat van den Heiland tegen een boom en vraag de vrouwen bij me te komen zitten, buiten op het gras, omdat ik ze wat te vertellen heb, dat hun leven gelukkiger en vrijer maken kan. Daar komen ze dan; ze spreiden hun matjes uit op den grond om me heen en hurken neer — veel stompe, onontvankelijke gezichten, die, wanneer ik uitgesproken heb, niet anders kunnen zeggen dan: ja, dat lijkt wel mooi, wat je vertelt. Maar voor ons is dat niets. Dat wat jij vertelt is goed voor rijken en machtigen; voor de Wit-oogen. Voor ons Bataks is het echter niets. — Of ze zeggen: „inang, als je kunt zorgen, dat mijn kind, dat ik verwacht, een zoon wordt, dan wil ik ook wel eens naar de kerk gaan." — Of: „als je mijn kind beter kan maken", — of: „hoeveel geld krijg ik van je, als ik in de

kerk kom?"

En toch kan God door deze muren van geestelijke ellende heen breken en in het leven van de Batak-vrouw Zijn licht laten schijnen.

„Ik ging eens naar de woning van een Bataksch echtpaar, waar den laatsten tijd weer hevig gegondangd was, een zeker teeken van heidensche praktijken. De datoe kwam er ook veel te vaak en de menschen waren snel aan 't veramen."

Nu lag de oorzaak van dat alles voor de hand. Van hun twaalf kinderen hadden de menschen er elf verloren. Eén kind, de jongste, een jongetje, was hun nog overgebleven, en dat was een deerniswekkend stompertje. Veel te klein en te mager; een veel te groot hoofd, en ondervoed, doordat het een gespleten verhemelte en een dubbele hazelip had, waardoor het zoo goed als niet slikken kon.

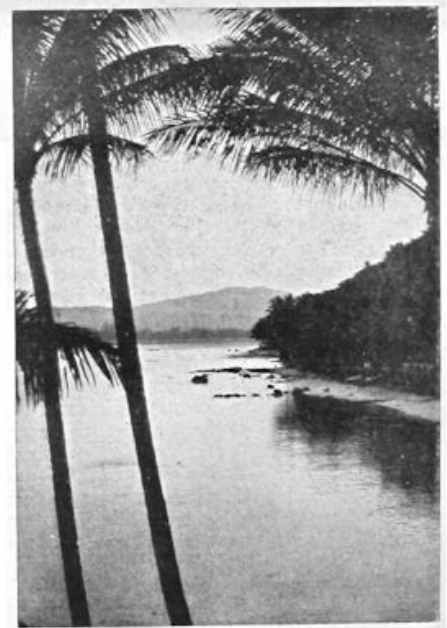
Ik zat bij de moeder en liet haar praten. En langzamerhand merkte ik, dat in dit huis alles draaide om het al of niet mogen behouden van dit laatst overgebleven kind. Daarvoor werd aan den datoe hebben en houden geofferd. Daarvoor werd gegondangd, daarvoor werden hel en hemel uitgedaagd. Ik zag dat zoo duidelijk, dat het voor mij ook om dat ééne kind begon te gaan. Opeens zei ik: „Vrouw, geef mij dat kind mee. Als het hier blijft, sterft 't je zeker weg, evenals de anderen. Als je 't mij geeft, naar het ziekenhuis, zal God het werk zegenen en jij zult je zoon mogen behouden."

Nu werd de vrouw hevig heen en weer geslingerd tusschen de uitersten: de datoe of wij; de duisternis of God. „En," gaat de zuster voort, „de vrouw heeft mij haar kind meegegeven en het is er goed mee gegaan. 't Ziet er al heel wat beter uit dan te voren en 't hoeft niet eens meer zoo heel lang bij ons te blijven. Nu hebben de vader en de moeder hun harten opengezet voor het Christendom. Ze komen in de kerk, ze vragen om onderwijs. Van 't geld, dat ze nu niet meer aan den datoe behoeven te geven, hebben ze al een rijstveld gekocht en zoo gaat het hun in alle opzichten beter. Anderen zien het en verwonderen zich en komen ook, en zoo werkt Gods Geest ondanks alle belemmeringen en wij weten, dat Hij ondanks alles de Bataksche vrouw zal optrekken uit haar duisternis en gebondenheid om haar over te zetten in de vrijheid en heerlijkheid van Zijn Licht."

(Taroetoeng, Sumatra, N. O. I.)

Batakhuus.

Indisch landschap bij 't vallen van den avond.

WIST U . . .

dat van de machtige Chineseesche generaals twee z.g. „Christengeneraals" zijn: t. w. de reeds lang onbetrouwbaar gebleken Feng Yoe Siang, die zich thans in retraite bevindt om zich op den overgang naar het Boeddhisme voor te bereiden,

en Tsjang-Kai-Sjek, die in de kringen der Amerikaanse zendelingen regelmatig bidstonden houdt!